

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет філологічний
Кафедра германської та слов'янської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

С. О. Омельченко

«27» червня 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО І ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ”

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))
за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова і література (англійська))»
мова навчання українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробники:

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри германської та слов'янської філології Глущенко В. А.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології Казаков І.М.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології Руденко М. Ю.

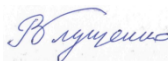
Рецензенти:

Орел А. С. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

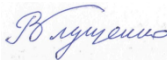
Рябініна І. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «ДДПУ»

Протокол № 12 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри  д.філ.н., проф. В. А. Глущенко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Керівник групи забезпечення  д.філ.н., проф. В. А. Глущенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р.

протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90.	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 1,5; самостійної роботи здобувача – 4,5.	14 год.	8 год.
	Практичні	
	16 год.	6 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	60 год.	76 год.
	Вид контролю: залік	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Загальне мовознавство і теорія літератури» є:

1. Ознайомити студентів з мовознавчими процесами; надати їм базові знання про природу, функції та системні й когнітивні властивості мови з

розрізненням синхронічних і діахронічних мовних явищ і процесів (функціонування та розвитку мови), мови і мовлення, про впливи та взаємовпливи різних мов; засвоїти основні мовознавчі терміни з урахуванням різних наукових парадигм, лінгвістичних напрямів і шкіл; показати вплив на засоби мови психічних, соціальних, когнітивних, культурних та інших чинників, а також різноманітних ситуативних складників комунікації.

2. Узагальнення й закріплення набутих студентами на попередніх курсах знань з літературознавчого комплексу дисциплін; оволодіння методологічно аргументованим корпусом аспектів теорії, розуміння суті літератури як одного з видів мистецтва, а також її специфіки та функцій; формування навичок компетентного погляду на літературний процес; знання методів і прийомів структурного, цілісного та рецептивного аналізу літературних творів різних родів і жанрів, написаних у різноманітних суспільно-політичних умовах.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання,
методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни
«Загальне мовознавство і теорія літератури»**

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>СК-10. Здатність оперувати фаховими категоріями, спеціальними термінами; вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії англійської (другої іноземної) мови, теорії літератури в практиці навчання (рівень профільної середньої освіти).</p> <p>СК-12. Здатність орієнтуватися в специфіці перебігу літературного процесу різних країн світу (від давнини до сучасності) у контексті розвитку літератури, історії,</p>	<p>ПРН-14. Уміти оперувати фаховими категоріями та науковими поняттями предметної спеціальності, використовувати знання про мову як особливу знакову систему, застосовувати методи сучасних літературознавчих досліджень у практиці навчання (рівень профільної середньої освіти).</p> <p>ПРН-16. Знати специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті; уміти характеризувати літературні епохи, художні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національних літератур, інтерпретувати художні твори класики й сучасності.</p> <p>ПРН-18. Порівнювати та аналізувати мовні та літературні факти, явища,</p>	<p>Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); репродуктивний метод; проблемний виклад матеріалу, частково-пошуковий та дослідницький методи; індуктивний, дедуктивний методи; наочний метод (робота з таблицями, схемами тощо); творчий метод; практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи); експериментальний метод.</p>	<p>Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів; усні та письмові відповіді на запитання здобувачів; усне опитування з певних конкретних тем курсу; підготовка здобувачами доповідей на практичні заняття;</p> <p>усне фронтальне опитування;</p> <p>письмове фронтальне опитування;</p> <p>тестування; оцінювання самостійної роботи;</p> <p>оцінювання</p>

<p>культури.</p> <p>СК-14. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки; інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу художнього тексту; створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та англійською (другою іноземною) мовами.</p>	<p>оригінали творів (англійською, другою іноземною) й українські переклади автентичних художніх текстів; застосовувати різні методи й методики аналізу художнього тексту, визначати його жанрово-стильову своєрідність; створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та англійською (другою іноземною) мовами.</p>		<p>контрольної роботи; презентації та виступи на наукових конференціях; семестровий контроль (екзамен).</p>
--	---	--	---

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		л	пр	лаб	с.р.		л	пр	лаб	с.р.
Тема 1. Загальне мовознавство	44	6	8	-	30	44	4	2	-	38
Тема 2. Теорія літератури	46	8	8	-	30	46	4	4	-	38
Разом:	90	14	16	-	60	90	8	6	-	76
Усього годин	90	14	16	-	60	90	8	6	-	76

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Загальне мовознавство як курс у системі лінгвістичних дисциплін	2	1
2	Мова як система	2	2
3	Суспільна природа мови	2	1
4	Теорія літератури як наука	2	1
5	Генологія та морфологія літератури	4	2
6	Літературний процес	2	1
Разом		14	8

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Мова і мислення	4	1
2	Мова і мовлення	4	1
3	Прийоми та засоби створення художнього образу	4	2
4	Модерністські течії в літературному процесі ХХ ст.	4	2
Разом		16	6

4.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Лінгвістичний метод: гомогенні й гетерогенні концепції	6	8
2	Лінгвогенетичні методи	6	8
3	Зарубіжне мовознавство ХХ ст. – початку ХХІ ст.	18	22
4	Література як мистецтво слова	4	4
5	Літературний текст і літературний твір	14	18
6	Методологія сучасного літературознавства	12	16
Разом		60	76

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ (*Положення про організацію освітнього процесу у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»* <https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>):

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики та курскових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекції, практичні, лабораторні) та самостійної роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: *присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.*

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного, лабораторного заняття, здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – *за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;*

– під час тестування – *за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;*

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – *за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння практичними навичками, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.*

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт здійснюється за правильні відповіді на питання роботи.

Оцінювання рефератів та презентацій за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

– *за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);*

– *за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;*

– *за наявність змістовних висновків;*

– *за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.*

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Розподіл балів, що можуть здобути здобувачі за темами та за формами навчальних занять

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
Тема 1	6	8	24	10	20	32
Тема 2	8	8	24	12	18	30
Разом	14	16	48	22	38	62

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки. Оцінювання результатів навчання у формі семестрового заліку проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, зазвичай, на останньому практичному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу. На останньому занятті викладач зобов'язаний оголосити здобувачам накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час занять та за виконану самостійну роботу.

Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних занять та за виконану самостійну роботу (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу – без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти. Здобувач має право підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни, де формою контролю є залік, шляхом виконання додаткових завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

На оцінку «зараховано» (60-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних

занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів протягом семестру;

Оцінка «не зараховано» (0-59 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (залік).

7. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Глущенко В. А., Ледняк Ю. В., Овчаренко В. М., Рябініна І. М., Тищенко К. А. Мова як система : навчальний посібник. 3-є вид., доповн. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. 180 с.
2. Глущенко В. А., Овчаренко В. М., Руденко М. Ю. Виникнення і розвиток мови : навчальний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 58 с.
3. Глущенко В. А., Руденко М. Ю. Англійські соціальні діалекти в еволюційному розвитку (XIV – початок XX ст.) : навчальний посібник Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 98 с.
4. Глущенко В. А., Руденко М. Ю. Англійські соціальні діалекти як системне утворення (XX–XXI ст.) : навчальний посібник Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2022. 128 с.
5. Краснобаєва-Чорна Ж. Когнітивна лінгвістика й концептологія : навчальний посібник. Вінниця, 2020. 164 с.
6. Прикладна лінгвістика : навчальний посібник / упорядник Н. А. Цимбал. Умань : Візаві, 2019. 106 с.
7. Астрахан Н. І. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми: навчальний посібник. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с.
8. Безпечний І. Теорія літератури. Київ: Смолоскип, 2019. 388 с.
9. Білоус П. В. Теорія літератури. Київ: Академвидав, 2018. 328 с.
10. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2018. 488 с.
11. Марко В.П. Аналіз художнього твору. Київ: Академвидав, 2019. 278 с.
12. Ференц Н.С. Теорія літератури і основи естетики: навч. посібник. Київ: Знання, 2019. 511 с.

Допоміжна

1. Ажнюк Б. М. Право на мову: європейський соціолінгвістичний контекст і Україна. *Українська мова і європейський лінгвокультурний контекст* : збірник наукових праць. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. С. 68–92.
2. Від стилістики до дискурсу: вектори розвитку та перспективи : колективна монографія [автори: Архіпова І. М., Беліцька Є. М., Ситняк Р. М. та ін.]. Бахмут, 2018. 324 с.
3. Глущенко В., Височина В. Децимальні та вігезимальні мови в контексті гіпотези Сепіра-Уорфа (матеріал до курсу «Загальне мовознавство»). Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології : зб. наук. праць [за заг. ред. проф. В. А. Глущенко]. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. Вип. 8. Ч. 1. С. 200–205.
4. Глущенко В., Лихачова А., Рибальченко О. У витоків генеалогічної класифікації мов: історизм і мовна спорідненість. Actual space of philology. Editors: Olena Kolhan, Nataliia Ovcharenko, Józef Kaczmarek jr. [Collective] monograph. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2021. P. 9–17.
5. Глущенко В., Святченко В. Ф. де Соссюр про мову як систему: переосмислення концепції видатного лінгвіста з функціонально-прагматичних позицій. *Наукові записки* / наук. ред. О. Семенюк. Кропивницький : КОД, 2019. Вип. 175. Сер.: Філологічні науки. С. 366–371.
6. Захарова Ю. М. Прикладна фонетика : навчальний посібник. К. : Ліра-К, 2019. 212 с.
7. Матіяш І. Семантичні трансформації лексеми «country» в контексті еволюції британської мовної картини світу. *Славістичні студії: етнолінгвістика і міжкультурна комунікація*. Люблін : Вид-во Католицького Люблінського ун-ту Іоанна Павла II, 2018. С. 91–100.
8. Пасічник В. В., Щербина Ю. М., Висоцька В. А., Шестакевич Т. В. Математична лінгвістика. Львів : Львівська політехніка, 2019. 240 с.
9. Слободинська Т. Теоретико-системна інтерпретація мовленнєвої комунікації як функціональної системи. *Славістичні студії: етнолінгвістика і міжкультурна комунікація*. Люблін : Вид-во Католицького Люблінського ун-ту Іоанна Павла II, 2018. С. 155–175.
10. Development of philological sciences in countries of the European Union taking into account the challenges of XXI century : collective monograph [автори: Атаманчук В. П., Ворона І. І., Глущенко В. А. та ін.]. Lublin : Baltija Publishing, 2018. 544 p.
11. Зарва В. Теорія літератури: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Бердянськ : БДПУ, 2019. 167 с.
12. Казаков І. М. Методичні рекомендації та завдання до курсу «Теорія літератури» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)) за

освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова і література (англійська))». Слов'янськ, 2020. 27 с.

13. Качуровський І. Поетичні та віршознавчі заповіді Ігоря Качуровського. До 100-річчя від дня народження. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 272 с.
14. Пахаренко В. Основи теорії літератури. Київ: Генеза, 2019. 296 с.
15. Пащенко М. В. Теорія літератури: навч.-метод. посіб. Одеса : Астропринт, 2019. 90 с.
16. Скорина Л. В. Аналіз художнього твору: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. 424 с
17. Уліцька Д. Література. Теорія. Методологія / пер. з польськ. С. Яковенка. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 543 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. [The LINGUIST List](#)
2. https://studopedia.com.ua/1_163612_osnovni-metodi-doslidzhennya-u-galuzi-filologii.html;
3. <http://discourse.com.ua>;
4. <https://www.google.com/search?q=%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8&oq=%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8&aqs=chrome..69i57j0i22i30l2.22395j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>
5. <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/>
6. www.gumer.info
7. www.countries.ru/library/intercult/mkk.htm
8. <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/>

9. Посилання на дистанційний курс

<http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2452>